

YENİ REKABET ORTAMINDA

TÜRK TEKSTİL VE HAZIRGIYİM SEKTÖRÜ

- Dünya Konjöntürü,
 - Avantajlarımız,
 - Dezavantajlarımız
 - Neler yapılmalı?

İTKİB

TÜRK EKONOMİSİ İÇİNDE TEKSTİL VE HAZIRGIYIM SEKTÖRÜNÜN YERİ

İmalat sanayi üretimindeki payı %16.3 (DİE'nin son verilerine göre).

İhracattaki payı (2005 ilk çeyreği itibariyle) **%26.7'dir.**

Toplam istihdam : 2 milyon kişinin üzerinde

Son yıllarda sektörün hem imalat sanayi hem de ihracat içindeki payı küçülmektedir. Örneğin, ihracat içindeki sektör payı 2000 yılında %36 iken, 2005 ilk çeyreği itibariyle %26.7'ye gerilemiştir

Yeni Rekabet Ortamında Beklenen Gelişmeler, Uluslararası Kuruluşların Tahminleri

2005 yılı başından itibaren, dünyada tekstil ve hazır giyim ürünleri ticaretine getirilen miktar kısıtlamalarının kaldırılması, yeni bir rekabet ortamının tetikleyicisi olmuştur. Bu tetikleme çerçevesinde önümüzdeki bir kaç yıl içinde dünya tekstil ve hazır giyim pazarları yeniden bir paylaşımına konu olacaktır. Dünya Ticaret Örgütü'nün 2004 yılında yayımladığı bir araştırmaya göre, dünyada bir çok ülke , dünyanın başlıca tekstil ve hazır giyim pazarı olan AB ve ABD'de Çin ve Hindistan lehine pazar kayıplarına uğrayacaktır. Konuya tekstil sektörü açısından baktığımızda aşağıdaki şekilde bir yeniden bölüşüm tablosunun ortaya çıkacağı ifade edilmektedir.

- Halihazırda AB pazarından %13 pay alan Türk tekstilinin yeni rekabet ortamında %12'ye gerileyeceği tahmin edilmektedir. Buna karşılık Çin'in payının %10'dan %12'ye; Hindistan'ın payının ise %9'dan %11'e çıkacağı tahmin ediliyor.
- ABD pazarında, Çin'in payının %11den %18'e çıkacağı hesaplanıyor. Çin karşısında pazar payı kaybedenler ise AB, Meksika, Amerika'daki

diğer ülkeler olarak sıralanmış. Türkiye de pazar kaybeden grup içinde yer alıyor.

Konuya hazır giyim ve konfeksiyon sektörü açısından baktığımızda karşımıza biraz daha karamsar bir tablo çıkıyor. Bu konuda Çin Halk Cumhuriyeti ve Hindistan'ın dünyanın bütün önemli pazarlarını adeta istila edeceği ortaya konuluyor. Bahsini ettiğimiz Dünya Ticaret Örgütü raporu, konfeksiyon açısından şu tabloyu öngörüyor.

- Halihazırda AB ithalatı içinde % 9 olan pazar payımız, kotalar kalktıktan sonra %6'ya geriliyor. Buna karşılık Çin payını %18'den %29'a, Hindistan ise %6'dan %9'a çıkartıyor.
- ABD pazarında ise, Çin ve Hindistan paylarını sıra ile, %16'dan %50'ye ve %4'ten %15'e çıkartıyorlar. Türkiye'nin de arasında bulunduğu diğer ülkelerin pazar payının ise %24'ten %10'a gerileyeceği tahmin ediliyor.
- Tekstil ve hazır giyim sektörü, dünyadaki bütün imalat sanayi sektörleri gibi 1990'lı yıllardan beri devam etmekte olan azalan birim fiyatlara trendinin dışında değildir; dünyada yaşanan rekabet ve verimlilik artışının bir sonucu olarak birim ihraç fiyatları devamlı bir düşüş içindedir. **Yeni rekabet ortamı tekstil ve hazır giyim sektörü açısından bu süreci daha da dramatik bir hale sokacaktır.**

2005-İlk Dört Aylık Göstergeler Tahminleri Teyit Ediyor

Yeni rekabet ortamının etkileri konusunda tekstil ve hazır giyim sanayi bulunan ülkelerin hepsi teyakkuz halinde bulunuyor. Nitekim Dünyanın en büyük pazarları olan AB ve ADB tarafından ticaretteki gelişmeler yakından izlenmektedir. Buna göre 2005 yılının ilk dört aylık döneminde, önemli ürün kategorileri itibarıyla AB'nin Çin'den yaptığı ithalat miktar bazında ortalama %221 değer bazında ise ortalama %122 artış göstermiştir. Birim ithal fiyatları ise ortalama olarak % 28 oranında düşmüştür.

Değişik kaynaklar, 2005 yılı için AB pazarında konfeksiyon sektöründe ortalama fiyat düşüşünün %10-%20 arasında olacağını tahmin etmektedir.

Benzeri bilgiler ABD pazarı için de geçerlidir. Gelen geçici verilere göre, Ocak-Şubat 2005 döneminde Çin'den ABD'ye yapılan ihracat, örme konfeksiyonda %318, dokuma konfeksiyonda %113 artış göstermiştir. Aynı şekilde Örme konfeksiyon fiyatları %39, dokuma konfeksiyon fiyatı %8, pamuklu ürünlerin fiyatları ise %26 düşüş göstermiştir.

Yeni Rekabet Ortamının Türk Tekstil ve Hazırgiyim Sektörü Açısından İlk Sonuçları (Nisan 2005)

- **Son yıllarda sektörün ihracat performansı diğer imalat sanayi sektörlerinin gerisinde kalmaya başlamıştır:** Örneğin 2005 yılı Ocak-Nisan döneminde sanayi ürünleri ihracatı %22 artış gösterirken, tekstil sektörü ihracat artışı %12, konfeksiyon sektörü ihracatı ise, %10 düzeyinde artışla kalmıştır.
- Kapasite kullanım oranları 2004 yılında %88'ye ulaşırken bu yılın ilk çeyreğinde %80'ler düzeyine gerilemiştir.
- Boyahaneler arasında yaptığımız bir ankete göre iş hacimlerinin geçen yıla göre %30 civarında daraldığı tespit edilmiştir.
- Benzeri bir ankete göre iç piyasa menşeli kumaş satışları –özellikli kumaşlar hariç- %30 düzeyine düşmüştür.
- Çok sayıda firmanın kapanarak piyasadan çekilmek zorunda kaldığı haberini almaktayız.
- Özellikle ABD'ye yönelik konfeksiyon ihracatımız ciddi bir gerileme sürecine girmiştir.

Yeni Rekabet Ortamına Dünya'dan Tepkiler

Başta Çin olmak üzere ucuz maliyetli üretim yapan ülkelerin neden olduğu haksız rekabetten gelişmiş, az gelişmiş ve gelişmekte olan bütün tekstil ve

hazırgiyim üretici ülkeleri olumsuz etkilenmiştir. Bu haksız rekabete karşı küresel bir tepki oluşmaya başladı. Bu küresel tepkiyi organizeli hale getiren inisiyatifi “**İstanbul Deklerasyonu**”nu İTKİB’in başını çektiği ulusal sektörel kuruluşlarımız başlatmış ve bu süreçten etkilenen birçok ülke de destek vermiştir. Başta ABD ve AB olmak üzere Latin Amerika’dan Afrika’ya birçok ekonomi, Çin ve diğer Asya mallarına karşı kota, gözetim ve araştırma başlatmıştır.

Yeni Rekabet Ortamında Sektörümüzün Avantaj Ve Dezavantajları

Avantajlar

AB pazarına coğrafi olarak yakınlığımız, gelişen pazarlardan bir çoğunun Türkiye’nin yakın komşuları olması, elyaftan hazır giyime dikey entegrasyon, tekstil terbiye sanayi, konfeksiyon yan sanayi açısından yeterlilik, alt yapı eksiklerine rağmen lojistik konusundaki 25 yıllık birikim ve müteşebbis gücümüz Türkiye’nin yeni rekabet ortamındaki avantajlarını oluşturuyor.

Dezavantajlar

Sektörde alt Pazar kesimlerine hitap eden, önemli bir üretici kesimin varlığı, bunların nispeten daha düşük katma değerli ürünler ürettiği olması, bu yüzden Çin gibi düşük maliyetli ülkelerle rekabet ediyor olmaları önemli bir dezavantajımızı oluşturuyor. Öte yandan, çalışanların işverene maliyeti içinde kamu yükünün fazlalığı, asgari ücret politikalarının ülke gerçekleri ile çelişmesi, yatırımları bölgesel dağılımı konusundaki politikalarımızdaki çarpıklıklar, enerji fiyatlarının uluslararası karşılaştırmalara göre yüksekliği, TL’nin aşırı 2001 yılından bu tarafa bir aşırı değerlenme süreci içinde olması diğer önemli dezavantajlarımız arasındadır. Dezavantajlardan bazıları aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Maliyetler İçinde Hammadde ve İşçiliğin Payı: Emek Yoğun Görüntü : Yumuşak karnımız

Tekstil

Tekstil Maliyet Bileşenleri Türkiye Ortalaması

Maliyet Kalemleri	İplik Türkiye Ortalaması	Dokuma Kumaş Türkiye Ortalaması	Örme Kumaş Türkiye Ortalaması	Ev Tekstili Türkiye Ortalaması	Türkiye Ortalaması
Ana Hammadde (%)	60	55	73	46	58
Tali Hammadde ve Aksesuar (%)	4	6	2	12	6
Direkt İşçilik (%)	11	11	9	16	12
Enerji ve Su Gideri (%)	12	11	8	6	9
Finansman ve Amortisman Giderleri(%)	8	8	4	11	8
Diğer Maliyet Unsurları (%)	5	9	4	9	7
TOPLAM (%)	100	100	100	100	100

Hazırgiyim

Hazırgiyim Maliyet Bileşenleri Türkiye Ortalaması

Maliyet Kalemleri	Dokuma Hazırgiyim Türkiye Ortalaması	Örme Hazırgiyim Türkiye Ortalaması	Çorap Türkiye Ortalaması	TÜRKİYE ORTALAMASI
Ana Hammadde (%)	43	44	55	47
Tali Hammadde ve Aksesuar (%)	12	11	5	10
Direkt İşçilik (%)	28	29	20	26
Finansman ve Amortisman Giderleri (%)	4	7	9	7
Diğer Maliyet Unsurları (%)	12	9	11	10
TOPLAM (%)	100	100	100	100

Kaynak: İTKİB AR-GE tarafından anketle tespit edilmiştir.

Üretim maliyeti içinde hammadde ve işgücünün payının yüksekliği nedeniyle sektörün ulusal ve uluslararası piyasalardaki rekabet gücü bu faktörlerdeki gelişmelere oldukça bağlı durumdadır.

İstihdam maliyeti içinde kamu payı yüksektir.

ASGARİ ÜCRETLİ ÇALIŞANIN İŞVERENE MALİYETİ	
	YTL
ASGARİ ÜCRET	488,7
SSK PRİMİ % 14 (İŞÇİ PAYI)	68,42
İŞSİZLİK SİG.FONU % 1	4,89
GELİR VERGİSİ %15	62,31
DAMGA VERGİSİ % 06	2,93
SSK PRİMİ % 19.5 (İşv.Payı)	95,3
İŞVEREN İŞSİZLİK SİG.FONU % 2	9,77
İŞVERENE TOPLAM MALİYET	593,77
TOPLAM DEVLET PAYI	-293,62
NET ASGARİ ÜCRET	350,15
DEVLETİN PAYI % (293/543)	41%

Çalışanın İşverene Maliyeti İçerisinde İstihdam Vergilerinin Oranı (%)	
Ülke	Ortalama
Türkiye	41,0*
Brezilya	33,1
İtalya	32,6
Fransa	30,6
Belçika	29,9
İsveç	28,1
Avusturya	27,6
Güney Kore	25,2
ABD	21,2
OECD	18,1
İsviçre	17,2
İngiltere	16,4
Japonya	16,2
Meksika	11,1

Kaynak: U.S. Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, May 2004.

Bu durum hem rekabet gücü kaybettiriyor hem de firmaları kayıt dışına itiyor. Türkiye’de çalışanın işverene maliyeti içerisinde istihdam vergilerinin payı, tablodan görüldüğü gibi %41 düzeyindedir.

Gerçek Maliyet Asgari Ücretin Hayli Üstünde

Çalışanına net 350 YTL ücret ödeyebilmek için, işverenin kasasından 593 YTL çıkmaktadır. Bu sadece zorunlu yasal maliyeti ifade etmektedir. Bunun yanında, her bir çalışan için yol, yemek ve diğer sosyal ödentiler de söz

konusudur. Sosyal ödentiler de dikkate alındığında, asgari ücretli bir çalışanın işverene maliyeti İstanbul koşullarında **824.49 YTL** çıkmaktadır. (asgari ücretin işverene toplam maliyeti 593.77 YTL + servis 100.YTL + yemek 90.YTL + kid.taz.karş. 40.72 YTL= 824.49 YTL). Diğer illerde de benzeri sosyal maliyetler bulunmaktadır.

Bütün Çalışanlar Asgari Ücretli Değil

İstanbul gibi büyük şehirlerde asgari ücretle bütün pozisyonlara işçi bulmak zordur. Özellikle kıdemli işçiler, ustalar ve yöneticilerin net ücretleri asgari ücretin çok üzerindedir;

Sosyal ödentiler de dikkate alındığında, **1000 YTL** net maaşla çalışanın işverene maliyeti İstanbul koşullarında **2,066.74 YTL**'dir. Yine sosyal ödentiler de dikkate alındığında, **2000 YTL** net maaşla çalışanın işverene maliyeti İstanbul koşullarında **4,139.36 YTL**'dir.

Sektörün gelirlerinin bir göstergesi olan döviz kurlarındaki artış ise maliyet faktörlerindeki artışın son derece gerisinde kalmıştır.

Enerjiyi Herkesten Pahalı Kullanıyoruz

Tekstil sektörü üretiminde enerji maliyetlerinin de (%12 gibi) kayda değer bir payı bulunmaktadır. Bu yüzden Türkiye’de enerji fiyatlarının yüksekliği önemli bir rekabet dezavantajı oluşturmaktadır.

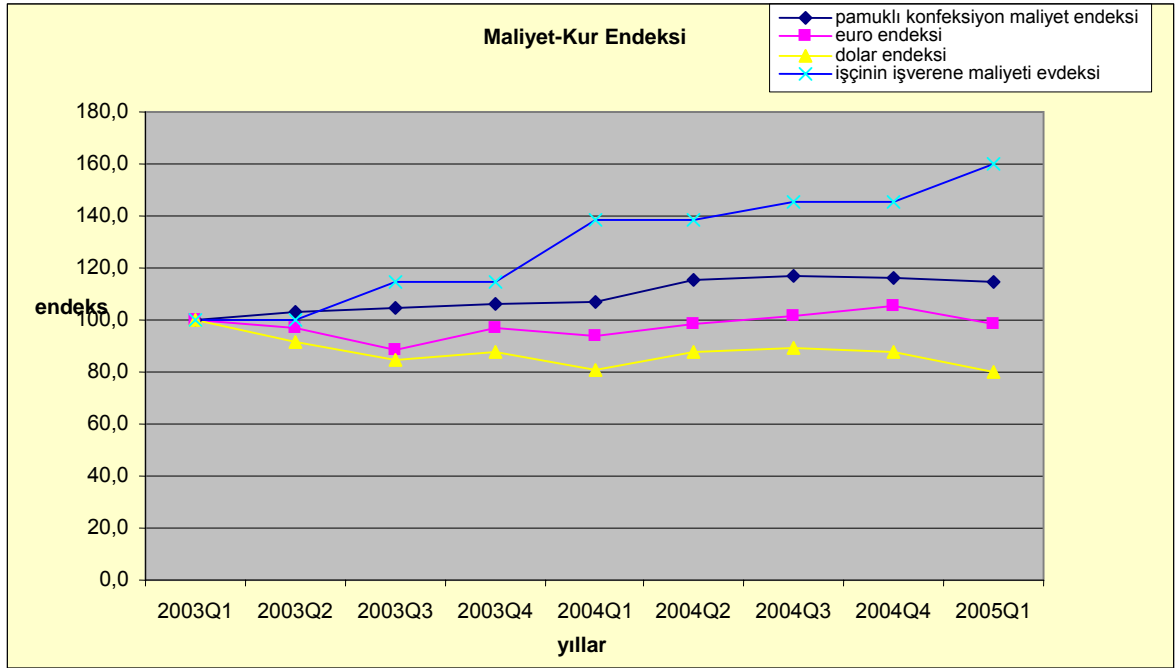
Sanayide Kullanılan Elektrik Fiyatları (\$ cinsinden kw/h)			
Ülke	1994-2002	2003*	2004*
Japonya	0,155	0,155	0,155
İsviçre	0,095	0,095	0,095
Türkiye**	0,094	0,095	0,099
İtalya	0,093	0,093	0,093
Portekiz	0,089	0,089	0,089
Hindistan	0,078	0,078	0,078
OECD	0,067	0,067	0,067
OECD Avrupa	0,066	0,066	0,066
Güney Kore	0,064	0,064	0,064
Macaristan	0,052	0,052	0,052
Çek Cumhuriyeti	0,051	0,051	0,051
Romanya	0,050	0,050	0,050
Endonezya	0,048	0,048	0,048
ABD	0,047	0,047	0,047
Meksika	0,041	0,041	0,041
Polonya	0,040	0,040	0,040
İsveç	0,039	0,039	0,039
Çin	0,028	0,028	0,028
Rusya	0,028	0,028	0,028

Kaynak : ABD -- Energy Information Administration, Monthly Energy Review, July 2003, Table 9.9. Diğer Ülkeler -- International Energy Agency, Energy Prices & Taxes - Quarterly Statistics, First Quarter 2003, Part II, Section D, Table 19, and Part III, Section B, Table 18 ve TEDAŞ verileri. Fiyatlara vergilerde dahildir.
* 1994-2002 arasında uygulanan tarifenin ortalaması, Türkiye hariç 2003 ve 2004’te de geçerli olduğu varsayıldı.
** 2003 ve 2004 yılları için BEDAŞ’tan alınan veriler kullanıldı

Maliyet Faktörleri ve Kur İlişkisi Çarpıklığının Resmi: Bitiren Makas

Aşağıdaki tablo maliyet faktörlerinden ham madde ve işçilik endeksi ile döviz kuru endekslerini birlikte vermektedir. Maliyet artışlarını temsil eden ücret endeksi ile hammadde fiyat endeksi devamlı bir artış trendinde iken, ihracat

gelirlerinin göstergesi olan döviz kurları (euro ve dolar) endeksi euro için sabit kalmış, dolar içinse 2003 yılı seviyesinin gerisine düşmüştür.

Notlar: 1- Grafikte kullanılan bütün endekslerin hesaplanmasında, 2003 yılı ilk çeyreği ortalaması baz alınmıştır.
2- Pamuk iplikleri endeksleri için, DİE tarafından verilen çeşitli pamuk iplikleri (karde, penye, open-end ve saf trikotaj pamuk ipliği) üçer aylık ortalama toptan eşya fiyatları baz alınarak hesaplandı.
4- Euro ve dolar endeksleri TCMB tarafından yayımlanan döviz alış kurlarının üçer aylık ortalaması alınarak hesaplanmıştır.

Sonuç

Firmalarımız, ayakta kalma çabalarını sürdürmektedir. Bu çerçevede yeni pazarlar keşfetmeye, yeni müşteriler bulmaya, mevcut müşterileri ile kuvvetli bağlılık ilişkisi tesis etmeye çalışıyorlar; lojistik ve tedarik zincirini yönetim kabiliyetini geliştiriyorlar. Bu çabalara bir de devlet katkısı gerekmektedir. Devletten beklediğimiz destek iki noktada özetlenebilir:

- 1- Halen çalışanın işverene maliyeti içerisindeki kendi payını %41'den OECD ortalaması olan %20 düzeyine çekmesi,
- 2- OECD fiyatları düzeyinde enerji sağlaması.